

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
ymparistokeskus@tuusula.fi

Lausuntopyyntönnö 11.6.2024 (Dnro: TUUDno-20234-1073)

Alustava lausunto Veijo Hakalan maa-aines- ja ympäristönsuojelulain mukaisesta lupahakemuksesta Hammarslottin soranottoalueelle kiinteistölle 505-405-4-23 Mäntsälän kunnan Levannon kylässä

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on pyytänyt Uudenmaan ELY-keskuksen alustavaa lausuntoa asiakohdassa mainitun hakemuksen riittävydestä ja mahdollisista täydennystarpeista. Lausuntopyynnössä ELY-keskusta pyydetään arvioimaan erityisesti sitä, vaatiiko hanke vesilain mukaista lupaa ja voidaanko nykyistä aluetta hakemuksen mukaisesti laajentaa.

Kyseessä on maa-aineslain (MAL; 555/1981) 4 §:n mukainen maa-aineslupahakemus koskien soranottoa sekä ympäristönsuojelulain (YSL; 527/2014) 39 §:n mukainen ympäristölupahakemus koskien soran murskausta. Hakemukset käsitellään yhdessä ja ratkaistaan MAL 4 a §:n ja YSL 47 a §:n mukaisesti samalla päätöksellä. Lisäksi hakemus koskee MAL 21 §:n ja YSL 199 §:n mukaista toiminnan aloittamista ennen lupapäätöksen lainvoimaisuutta.

Hakemuksen kohteena olevalla alueella on suoritettu maa-ainesten ottoa vuodesta 1983 lähtien. Hakijalla on kyseisellä alueella voimassa olevat maa-aineslupa hiekan ja soran ottamiseksi sekä ympäristölupa soran murskaukseen. Ottolupa myönnettiin 305 000 m³ltr:lle noin 6 ha:n suuruiselle alueelle ottamistasoon +94...+97 m. Lupien voimassaolo päättyy 14.5.2025.

Hakemus

Otettavan maa-aineksen kokonaismäärä on 329 000 m³ltr. Lupaa haetaan 15 vuoden ajalle. Ottosuunnitelman mukaan haettu ottamisalueen pinta-ala on 7,6 ha ja otto- eli kaivualueen pinta-ala 4,7 hehtaaria. Ottamisaluetta laajennetaan nykyisen luvan mukaisesta noin kaksi hehtaaria pohjoisen suuntaan. Alin haettu ottamistaso on +90.00 (N60). Sora-alueen pohjataso on tällä hetkellä noin tasoilla +94...+100. Alueella toimitaan muilta osin maanantaista perjantaihin klo 7–22, mutta tuotteiden lastausta ja

16.7.2024

kuljetuksia voi olla viikonloppuisin ja poikkeuksellisesti myös yöaikaan. Ottamistoiminnan jälkeen alue otetaan metsätalouskäyttöön.

Hankealue sijoittuu valtakunnallisen harjututkimusohjelman mukaiselle arvokkaalle harjualueelle Levanto-Vasaraissennummi. Hakemuksen mukaan ottamisalueella ei ole todettu luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia kohteita, metsälain 10 §:ssä tarkoitettuja erityisen arvokkaita elin-ympäristöjä, vesilain 15a tai 17a §:n mukaisia kohteita, luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja tai uhanalaisten eliölajien esiintymiä.

Hankealue sijaitsee vedenhankinnan kannalta tärkeällä 1. luokan Levanto-Vasaraissennummen pohjavesialueella (0150551). Levannon vesiosuuskunnan vedenottamo sijaitsee ottamisalueen eteläpuolella noin kilometrin etäisyydellä. Pohjaveden pinnantason yläpuolelle jätetään mitattujen keskivedenpintojen perusteella vähintään neljän metrin ja kalliopinnan päälle vähintään yhdestä kahteen metrin koskematon suojakerros.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskuksen) alustava lausunto hakemuksesta

Luvan myöntämisen edellytykset haetulle ottamisalueelle

ELY-keskus katsoo, että koko hakemuksen mukaiselle ottamisalueelle ei ole edellytyksiä myöntää maa-aineslupaa. Maa-aineslain 3 §:n 4 momentin mukaan ottamispaiikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä muun muassa siten, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi. Levanto-Vasaraissennummen harjualue edustaa Valtakunnallisen harjututkimuksen mukaan kaunista maisemakuvaa ja luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja sillä on erikoisia luonnonesiintymiä, joten alueen maisema-arvot tulee turvata.

Uudenmaan ELY-keskus on aiemmissa alueen laajentamiseen liittyvissä kannanotoissaan (lausunnot liitteinä) todennut, että hankealueen itäosassa, tien ja ottamisalueen välissä oleva maisemallisesti herkkä, luonnontilainen harjun alue ei saa kaventua pintamaiden alueelle sijoittamisen vuoksi. ELY-keskus katsoo edelleen, että ottamisalueen laajentaminen idän ja koillisen suuntaan johtaa siihen, että harjun rinteet, joilla on maisemakuvaan hallitseva merkitys, häviävät aiheuttaen siten MAL 3 § 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja vaikutuksia. **Otto- ja ottamisalueet tulee säilyttää itä- ja koillisosistaan pääosin nykyisen luvan mukaisesti rajattuna siten, että hakemuksessa esitetty ottoalueen koillisosan levennys rajataan ottotoiminnan ulkopuolelle. Otto- ja ottamisalueiden rajauksesta on esitettävä uusi suunnitelma.** ELY-keskus muistuttaa, että sen aiemmissa lausunnoissa ja lupapäätöksessä 14.4.2015 49 § on katsottu, että maiseman kannalta on

16.7.2024

merkittävää säilyttää em. rinteitä, koska niiden näkyvyys ympäristöön ja maisemaan on hallitseva. Lupakäsittelyssä ottamissuunnitelman rajausta muutettiin ja pienennettiin ELY-keskuksen lausunnon mukaisesti ja lupamääräyksessä 4 määrättiin, että maa-ainesten ottamisen päätyttyä alueen tulee olla lupahakemuspiirustusten 27.3.2015 mukainen. Siltä osin, kun kaivu on rajautunut esiintymän sisäosiin, ottamistoimintaa on voitu laajentaa.

Hankkeen maisemavaikutukset tulee lisäksi erityisesti huomioida, koska alue on voimassa olevassa maakuntakaavassa merkitty arvokkaaksi geologiseksi muodostumaksi. Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan alueet, jotka sisältävät merkittäviä maisemallisia ja luonnontieteellisiä arvoja. Merkinnällä osoitetaan mm. vahvistettujen maakuntakaavojen arvokkaat harjualueet. Maakuntakaavan kaavamääräysten mukaan on alueiden käyttö suunniteltava siten, ettei aiheuteta maa-aineslaissa tarkoitettua kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai laajalle ulottuvia vahingollisia ominaisuuksia luonnonolosuhteissa (MAL 3 §).

Lisäksi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vaikuttaa siltä, että hankealueen eteläosassa ottamissuunnitelman mukainen ottaminen johtaa kalliopinnan paljastumiseen ennen suunniteltua lopputilannetta. On siis mahdollista, että esitetty ottamissuunnitelma ei ole tältä osin toteuttamiskelpoinen. Asia tulee tarkastella hakemuksessa ja perustella valittu ottotaso myös tästä näkökulmasta.

Mikäli ottaminen järjestetään em. mukaisesti ja hakemusasiakirjoja korjataan, ELY-keskus katsoo, ettei ottaminen näiltä osin ole MAL 3 § 1 momentin 1–3 kohtien rajoitusten vastainen.

Vesilain mukaisen luvan tarve ja pohjavesiselvitykset

ELY-keskus toteaa, ettei hakemuksessa esitetyillä selvityksillä ja tiedoilla voida sulkea pois vesilain 2 luvun 3 §:n tarkoittamia, vesilupaa edellyttäviä vaikutuksia pohjaveden laatuun ja pohjavesiesiintymän antoisuuteen. Hakemuksessa on esitettävä pohjaveden virtauskuva, jonka perusteella toiminnan vaikutukset pohjavedelle voidaan arvioida perustellusti, kuten Valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (926/2005) 2.5 § edellyttää.

Hankealueen kallioperäolosuhteita on selvitetty maatulvaluotauksella (Raportti 22.1.2024, Geo-Work Oy). ELY-keskus katsoo, että vesilain mukaisen luvan tarpeen arviointia varten maatulvaluotauksessa tulkittu kalliopinta tulee vielä varmistaa kairauksilla. Kairaukset on ulotettava kalliopintaan asti ja kalliovarmistuksin. Kairausten yhteydessä tulee asentaa pohjavesiputki, mikäli pohjavettä esiintyy. Kalliopinnan

16.7.2024

selvittämisessä voi hyödyntää myös alueen aiempia kairauksia (4 kpl, Geo Hydro 2004), joita on ulotettu kallioon asti kalliovarmistuksella.

Kun hankealueen kalliopinta on asianmukaisesti selvitetty, voidaan tehdä ottamissuunnitelma, jossa varmistetaan 1–2 metrin paksuinen koskematon suojakerros kalliopinnan päälle. Tämä voi vaikuttaa ottamistasoon ja otettavan aineksen määrään. Lisäksi, mikäli pohjavettä esiintyy, tulee ylimmän luotettavasti määritetyn vesipinnan päälle jättää 6 metrin paksuinen suojakerros, kuten jo hankealuetta koskeissa aiemmissa lausunnoissa ja päätöksissä on edellytetty. Nyt esitetyillä asiakirjoilla ei voida varmuudella arvioida, miten ottamistasot on määritelty siten, että kalliopinnan päälle jäisi 1–2 metrin suojakerros.

Maatutkaluotauksen luotauslinjat, kalliopinnan määrittelyn tulokset ja kairaukset sekä pohjavesiputki tulee esittää ottamissuunnitelmassa nykytilannekartan karttapohjalla ja leikkauskuvissa. Pohjavesiputkesta tulee tehdä asianmukainen pohjavesikortti ja korko on mitattava N2000-korkeusjärjestelmään. Myös näytteenottopisteenä olevasta Hakalan tilan talousvesikaivosta tulee tehdä perustilaselvitys (ns. kaivokortti), jossa on kuvattu kaivon laatu, syvyys, vesipinta, veden riittävyys sekä kaivon kannen korko N2000-korkeusjärjestelmässä. Kaivoa tulee siis kuvata tarkemmin ja kertoa, miten sen vesipinta on määritetty.

Hakemuksessa on myös muita epävarmuuksia, joita tulee tarkentaa. Hakemuksessa esitetään, että alueella esiintyy kalliokynnyksiä, jotka toimivat vähintäänkin paikallisina pohjavedenjakajina ja kallioydin toiminee vedenjakajana sekä itä-länsi että etelä-pohjoissuunnassa. Hakemuksessa ei ole kuitenkaan esitetty, mihin tämä väite perustuu. Mahdollisten kalliokynnysten sijainti tulee arvioida ja esittää hakemuksessa kartalla.

Luontoselvitykset

Hakemukseen tulee liittää riittävät luontoselvitykset, jotka kattavat nykyisen ottamisalueen pohjoispuolisen laajennusalueen ja sen vaikutusalueen. Selvitykseen tulisi sisällyttää myös läheinen itäosastaan ojittamaton Kangasjärven suoalue, sillä maa-ainesten otto voi vaikuttaa suolle valuvien vesien määrään ja tätä kautta suon luonnontilaan.

Hankealueelta tai hankkeen vaikutusalueelta ei ole aiemmin esitetty luontoselvityksiä toisin kuin hakemuksessa on mainittu. Luontoarvot on todettava riittävin selvityksin Valtioneuvoston asetuksen maa-ainesten ottamisesta (926/2005) 2.5 §:n edellyttämällä tavalla. Kyseisen kohdan mukaan ottamissuunnitelmasta on käytävä ilmi, mihin selvitykseen tai aineistoon taikka arviointimenetelmään suunnitelmassa annetut tiedot perustuvat.

16.7.2024

Muut hakemuksessa huomioitavat asiat

Ottamissuunnitelmakarttaan tulee merkitä nykyiset ja tulevat pintamaiden sijoituspaikat ottamisalueella. Selostuksen mukaan alueelta on kuorittu pintamaat nykyiseltä, lainvoimaisen maa-ainesluvan mukaiselta alueelta. Kuorimattomia pintamaita on laajennusalueella vielä noin 20 000 m³ltr, ja ne on tarkoitus hyödyntää jo kuorittujen pintamaiden kanssa alueen luiskien ja pohjan kasvualustassa. **Lisäksi nykytilanne/suunnitelmakarttaan tulee merkitä tukitoiminta-alue.**

Ottamissuunnitelmassa ja hakemuksen liitteinä olevissa nykytilanne- ja lopputilannekartoissa on esitetty ottamis- ja otto/kaivualueille useita hehtaareja toisistaan poikkeavat laajuudet. Suunnitelmassa ilmoitettu ottamisalueen pinta-ala on 7,6 ha ja ottoalueen 4,7 ha, ja kartoissa vastaavat laajuudet ovat 8,7 ha ja 8,1 ha. **Asia on korjattava todellisten haettavien pinta-alojen mukaiseksi kaikkiin asiakirjoihin.**

Hakemusta on korjattava siten, ettei yhteiskäsittelyssä oleville maa-aines- ja ympäristöluville haeta missään kohdin erillistä voimassaoloaika. Hakemustiivistelmässä maa-aineslupaa on haettu 15 vuodeksi ja ympäristölupaa toistaiseksi voimassa olevaksi. Maa-aines- ja ympäristönsuojelulakien mukaisen yhteisluvan voimassaoloon sovelletaan, mitä MAL 10 §:ssä säädetään luvan voimassaolosta. **Lisäksi on syytä esittää maa-ainelain edellyttämät erityiset perustelut haetulle 15 vuoden lupa-ajalle.** Maa-ainelain 10 §:n mukaan maa-ainesluvan perusmuotoinen voimassaoloaika on 10 vuotta, ja tätä pidemmälle lupa-ajalle on oltava erityisiä syitä.

Asiaa Uudenmaan ELY-keskuksessa käsittelee ylitarkastaja Erika Heikkinen, puh. 02950 21142.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallinta-järjestelmässä. Asian on hyväksynyt ylitarkastaja Erika Heikkinen.

Lausunnon laadintaan ovat osallistuneet Mona Sundman (maa-ainesten-otto), Petra Ihanamäki (pohjavedet) ja Janne Sormunen (luonnonsuojelu).

Liitteet

Lausunto Uudenmaan Ympäristökeskus 18.6.2004
Lausunto Uudenmaan ELY-keskus 10.12.2014

Tämä asiakirja UUELY/541/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/541/2021 har godkänts elektroniskt

Hvåksyjå Heikkinen Erika 16.07.2024 09:23